

18

Debattredaktör: Margareta Gandy Telefon 08-736 56 87 Fax 08-736 58 15 E-post: debatt@di.se
(Hela texten i meddelandet, bifoga ej fil, uppge även adress och telefonnummer)

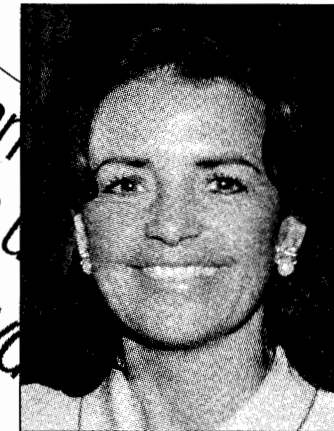
Sverige behövs
en rättsombudsman
Även om
Rättshögskolan
i Uppsala
har varit
en av de
stärkta
i ärendet,
så är det
med sekretess
i disciplinnämnden.
Det är ett
starkt
med sekretess
i ärendet,
så är det
med sekretess
i disciplinnämnden.

Risikofritt för advokater
för mycket bevis

Även advokat
vill ha bättre

Advokatsamfundet
Sekretess
bara ar

I de flesta rättsstater sköter advokat kåren själv disciplin- ärendena med inflytande från det allmänna, framhåller ANNE RAMBERG, general- sekreterare i Sveriges Advokatsamfund.

I ett rättssamhälle räcker det inte med blotta misstanken för att bli fälld för brott. Samma rättssäkerhetskrav gäller för utslutning av advokater.

Huvudansvaret för disciplinen ligger hos advokat kåren, men det allmännas inflytande säkras genom tre offentliga representanter i disciplinnämnden och genom Justitiekanslerns och HDs roller.

Inte heller advokater kan dömas utan bevis

Enligt Europakonventionen ska alla vara berättigade till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför opartisk domstol, upprättad enligt lag.

Strasbourgdomstolen har uttalat vikten av att "justice must not only be done; it must also be seen to be done".

Iakttagelsen kan appliceras på debatten om Advokatsamfundets tillsynsverksamhet under sommaren. Formen – disciplinnämndens sammansättning har fått en framträdande betydelse. Författarna upplever att rättsvisa inte skipas.

Advokatsamfundets prövning är dock en disciplinär prövning – den utgör inte ett slutgiltigt avgörande av exempelvis frågan om en advokat gjort sig skyldig till brott eller är skadeståndsskyldig.

Det är också förklaringen till att den är organiserad så som den är; advokat kåren har ett stort

bryta mot våra etiska normer. Detta har ju von Sydow också uttryckt illfredsställelse med i sin första artikel.

Advokatsamfundet erhåller från domstolar och myndigheter från tid till annan meddelanden om nedsatta arvoden, ifrågasatt uppträdande av advokat i domstol med mera. I samtliga dessa fall behandlas sådan information inom kansliet och hänskjuts normalt till styrelsen eller disciplinnämnden för åtgärd.

För det fall en advokats arvode nedsätts med icke obetydligt belopp och därför inte bedöms vara skäligt, föranleder det också disciplinär påföljd. Advokat kåren antas handlägga cirka 500 000 uppdrag årligen. I dessa uppdrag fann 168 klienter under 1999 att de ville klaga på advokatens arvode. I 40 procent av dessa ärenden sattes arvodet ned, ett flertal fall i kombination med disciplinär påföljd.

Det är givet att verkligheten i undantagsfall bjuder på advokater som är dyra, och till och med

i den brottslighet deras klienter är misstänkta för.

Det finns i rättegångsbalken en jävsregel för just sådana situationer. Som bekant är det inte Advokatsamfundet som förordnar offentliga försvarare, utan domstolen. Däremot utsluts en advokat som gör sig skyldig till förfarande där advokaten främjar orätt.

Stig Gustafsson, tidigare chefsjurist i TCO, är intellektuellt ohederlig när han påstår att advokater som medverkar i oetiska förfaranden och misstänkt brottslighet endast sällan utsluts.

Det är i och för sig riktigt att vissa förseelser mot advokatetiken (såsom underlåtenhet att besvara brev i tid med mera) inte leder till utslutning.

Blotta misstanken räcker inte för att utsluta advokater, lika lite som blotta misstanken räcker för att bli dömd för ett brott. Advokatsamfundet avser att även fortsatt värna om sådana grundläggande rättssäkerhetskrav, också för advokater.

Den sekretess som omgärdar det disciplinära förfarandet är tillkommen i klientens intresse i vid bemärkel-

kan dömas utan bevis

Enligt Europakonventionen ska alla vara berättigade till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför opartisk domstol, upprättad enligt lag.

Strasbourgdomstolen har uttalat vikten av att "justice must not only be done; it must also be seen to be done".

Iakttagelsen kan appliceras på debatten om Advokatsamfundets tillsynsverksamhet under sommaren. Formen – disciplinnämndens sammansättning har fått en framträdande betydelse. Författarna upplever att rättsvisa inte skipas.

Advokatsamfundets prövning är dock en disciplinär prövning – den utgör inte ett slutgiltigt avgörande av exempelvis frågan om en advokat gjort sig skyldig till brott eller är skadeståndsskyldig.

Det är också förklaringen till att den är organiserad så som den är; advokat kåren har ett stort inflytande över verksamheten. Är det konstigt?

Nej. I de flesta rättsstater är det så. Det allmänna har ett inflytande, men huvudansvaret ligger på advokat kåren själv.

Det allmänns inflytande i Sverige fullgörs dels genom Justitiekanslerns möjligheter att påkalla disciplinära ingripanden och överklaga beslut i disciplinärenden till Högsta domstolen, dels genom de tre offentliga representanternas deltagande i disciplinnämnden.

I andra länder är det organiserat på andra sätt, men mönstret med det blandade ansvaret är genomgående; så är det i Danmark, Norge, Finland, Tyskland, Nederländerna etcetera.

Vikten av advokat kårens inflytande över den disciplinära verksamheten har också framhållits i Europarådet. En rekommendation till medlemsstaterna om villkoren för advokatyrket håller just nu på att slutförhandlas.

Anette von Sydow, biträdande chefsåklagare vid Ekobrottsmyndigheten är bekymrad över att jag med bestämdhet hävdar att Advokatsamfundet och advokaterna värnar om upprätthållandet av etiska principer. Det är svårt att förstå hennes retorik.

Måhända menar hon att alla advokater inte lever upp till detta påstående. Det är en självklarhet att det förekommer brister hos enskilda advokater i detta hänseende. Det är ett av skälen till att vi har en disciplinnämnd som prövar dessa frågor och faller advokater som visats

bryta mot våra etiska normer. Detta har ju von Sydow också uttryckt illfredsställelse med i sin första artikel.

Advokatsamfundet erhåller från domstolar och myndigheter från tid till annan meddelanden om nedsatta arvoden, ifrågasatt uppträdande av advokat i domstol med mera. I samtliga dessa fall behandlas sådan information inom kansliet och hänskjuts normalt till styrelsen eller disciplinnämnden för åtgärd.

För det fall en advokats arvode nedsätts med icke obetydligt belopp och därför inte bedöms vara skäligt, föranleder det också disciplinär påföljd. Advokat kåren antas handlägga cirka 500 000 uppdrag årligen. I dessa uppdrag fann 168 klienter under 1999 att de ville klaga på advokatens arvode. I 40 procent av dessa ärenden sattes arvodet ned, ett flertal fall i kombination med disciplinär påföljd.

Det är givet att verkligheten i undantagsfall bjuder på advokater som är dyra, och till och med för dyra för vad som kan anses skäligt. Det förekommer också advokater som är mindre skickliga än andra kollegor. Något annat har aldrig påståtts.

Alla blivande advokater genomgår en obligatorisk etikkurs. Som ett uttryck för hur angeläget det är att advokaten lever upp till de etiska krav som rättegångsbalken, Advokatsamfundets stadgar och etiska regler uppställer, har Advokatsamfundets styrelse tagit initiativ till att införa en så kallad advokatexamen.

Vidare avsätts betydande resurser för utbildning och fortbildning av advokater. Advokatsamfundet kommer att göra en kraftfull satsning på olika kompetenshöjande åtgärder. Det är oerhört viktigt att advokat kåren ges möjlighet att fortbilda sig i den alltmer komplexa omvärld i vilken advokaten ska verka. Det är också fundamentalt för tilltron till advokaten som professionell rådgivare. Diskussioner om obligatorisk efterutbildning pågår.

Etiska frågor aktualiseras sannolikt dagligen även i en åklagares gärning. Det förekommer att fel begås och medvetna eller omedvetna oetiska handlingar utförs. Jag skulle kunna ge en rad exempel på allvarliga brister hos enskilda åklagare. Jag känner trots detta inte ur ett allmänt perspektiv någon större oro för åklagarnas etiska standard.

Von Sydow hävdar att det är omöjligt att bedriva brottsutredningar och brottsbekämpande verksamhet, om advokater tillåts uppträda som offentliga försvarare när de själva med eller mot bättre vetande är inblandade

i den brottslighet deras klienter är misstänkta för.

Det finns i rättegångsbalken en jävsregel för just sådana situationer. Som bekant är det inte Advokatsamfundet som förordnar offentliga försvarare, utan domstolen. Däremot utesluts en advokat som gör sig skyldig till förfarande där advokaten främjar orätt.

Stig Gustafsson, tidigare chefsjurist i TCO, är intellektuellt ohederlig när han påstår att advokater som medverkar i oetiska förfaranden och misstänkt brottslighet endast sällan utesluts.

Det är i och för sig riktigt att vissa förseelser mot advokatetiken (såsom underlåtenhet att besvara brev i tid med mera) inte leder till uteslutning.

Blotta misstanken räcker inte för att utesluta advokater, lika lite som blotta misstanken räcker för att bli dömd för ett brott. Advokatsamfundet avser att även fortsatt värna om sådana grundläggande rättssäkerhetskrav, också för advokater.

Den sekretess som omgärdar det disciplinära förfarandet är tillkommen i klientens intresse i vid bemärkelse. Inte bara den klient vars advokat är anmäld förtjänar att förtrolig information som denne lämnat sin advokat behandlas konfidentiellt, utan läven andra kan beröras av en anmälan.

Det skulle utan denna sekretess vara en mycket enkel uppgift att genom en disciplinär anmälan orsaka stor skada för tredje man.

Jag kan hålla med om att i vissa speciella hänseenden skulle verkligheten bli bättre belyst, om Advokatsamfundet utan sekretess gavs möjlighet att fritt bemöta olika påståenden.

Von Sydow återger att jag erhållit viss underrättelse rörande en hos advokat anställd biträdande jurist, som skulle vara misstänkt för brott. Von Sydow uppger att jag inte reagerat i anledning av denna underrättelse. Utan att diskutera det enskilda fallet vill jag ifrågasätta det lämpliga i att Advokatsamfundet föregår domstolsprövningen. Den misstänkte kan bli såväl fälld som frikänd. Härtill kommer att von Sydow inte har någon som helst kunskap om vare sig mina eventuella reaktioner eller beslut.

Stig Gustafssons nonchalerar i sitt inlägg med en utomordentlig arrogans Advokatkommitténs slutsatser. Det är i och för sig begripligt att Gustafsson är besviken. Han har under ett stort antal år varit djupt engagerad i dessa frågor. Han var en av dem som förmådde Riksdagen att ta initiativ till den översyn av Advokatsamfundets disciplinverksamhet som advokatkommittén genomförde.

Dessbättre blev de av Gustafsson framförda påståendena inte belagda.